

ÖĞRETMEN ADAYLARININ YARATICILIK DÜZEYLERİ

Yrd. Doç. Serdar Tuna
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
stuna@mehmetakif.edu.tr

Bil. Uz. Gülay Temizkalp
gulay.tlp@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı; Öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeylerini; öğrencilerin cinsiyeti, öğrenim gördükleri bölüm, üniversiteye giriş puan türü ve en uzun süre yaşadıkları yer değişkenlerine bağlı olarak incelemektir. Araştırmada, veri toplama aracı olarak, Kişisel Bilgi Formu ile bir uygulama çalışması olan Torrance Yaratıcı Düşünce Testi Şekilsel A Formu uygulanmıştır. Kişisel Bilgi Formu, öğrenci hakkında bilgi toplamak amacıyla, öğrencinin cinsiyeti, üniversiteye giriş puan türü ve en uzun süre yaşadıkları yer türünü saptamada yardımcı olabilecek, 4 açık uçlu soru içermektedir. Veri toplama araçlarına, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde öğrenim gören 1. öğretim son sınıf öğrencilerin seçilen 300 öğrenci yanıt vermiştir. Öğrencilerin Kişisel Bilgi Formuna vermiş oldukları yanıtlar ile Torrance Yaratıcı Düşünce Testinden elde edilen veriler, Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı 16' da İlişkisiz Grup t-testi ve Tekyönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile karşılaştırılmıştır. Verilerin analizi sonucunda, öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri ile öğrenim gördükleri bölüm ve üniversiteye giriş puan türü arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Yaratıcılık, Yaratıcılık ve Eğitim.

THE CREATIVITY LEVEL OF TEACHERS CANDIDATES

Abstract

The aim of this research; to pass through the University student's creativeness abilities examining their sex, departments they belong to, their university entrance points, the place they live the longest. In this research; Personal Information Form and Figural Test A Form of Torrance Creative Thinking are applied as a datum collection. Personal Information form has four open ended questions which help to define their University Entrance points, sex, the place they live the longest. 300 chosen students, who are still having first degree education in last class in Mehmet Akif Ersoy University, answered the questions. The answers and datum taken from Torrance Creative Thinking Test, Statistical Package for the Social Sciences Version 16.0. Independent Samples t-Test and Oneway ANOVA are compared. After analysing the data, it is stated that, there is a big difference between their creating levels, their departments and their university entrance points.

Key words: Education, Creativity , Creativity and Education.

GİRİŞ

Her an ve her yerde karşımıza çıkan bir olgu olan eğitim; bireyin doğumuyla başlayan ve yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bu süreçte birey, doğuştan getirmiş olduğu pek çok özelliğini çevre ile etkileşimi sırasında ortaya çıkarmakta ve geliştirme olanağı bulmaktadır. Bu bağlamda birey yeni bilgi, beceri ve tutumlar kazanır dolaylı dolaysız, kasıtlı kasıtsız bir eğitimin etkisi altındadır.

Bireyin çevresindekileri algılayıp, kendine özgü imgeler yaratarak onları biçimlendirebilmesi için gerekli ilk koşul duyularını harekete geçirebilmesini öğrenmesidir. Birey kalıtsal güçlerini değerlendirdiği gibi bu güçlerine dayanarak yeni eserler, ürünler yaratmasında eğitimin rolü büyüktür. Baktığını gören, işittiğini duyan,

dokunduğunu hissedilen yaratıcı insan, eğitimle yetiştirilebilir. Çokokumuş (2002), yaratmada dış dünyanın algılanmasının eğitim gerektiren bir iş olduğunu; iç dünyada doğuştan var olan bazı özelliklerin geliştirilmesinin de yine eğitimle olabileceğini belirtmektedir.

Günümüzün şartları, bireylerin sorunlara orijinal çözümler bulabilen, yeni deneyimlere açık, meraklı, değişimlere uyum sağlayabilen, kendine güvenen, yaptığı işin sorumluluğunu alabilen özelliklerde olmasını gerektirmektedir. Adı geçen özellikler ise, kişiliğin önemli bir boyutunu oluşturan yaratıcılık özellikleriyle paralellik göstermektedir.

Yaratma, yaratıcılık tüm duygusal ve zihinsel etkinliklerde az ya da çok kendini göstermektedir. Sadece bilimsel ya da sanatsal anlamda değil, her türlü alanda rastlanan bir davranış biçimi olan yaratıcılık; var olan şeylerden yeni özgün anlatım biçimleri ile farklı düşüncelere ulaşabilme; yorumlar getirebilme, sorulara değişik çözüm yolları bulabilme, önerebilme ve benzerlerinden farklı sonuçlara ulaşabilme yetisidir (San,1977). Eğitimde yaratıcılığın bilinmesi; yaratıcılığı yüksek olan bireylere uygun çevre şartları sağlamak ve onların yaratıcılığının ilerlemesine katkıda bulunmak açısından önemlidir. Bu açıdan bakıldığında; eğitimin insanların içindeki yaratıcılığı ortaya çıkarmaya dayalı olarak düzenlenmesi gerektiği görülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesinde öğrenim gören son sınıf öğrencilerin yaratıcılık düzeylerini ortaya koymaya yönelik betimsel bir çalışmadır. Betimsel tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2002).

Evren

Araştırmanın evrenini; Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencilerinden 375 kız, 268 erkek öğrenci olmak üzere toplam 643 öğrenci oluşturmaktadır.

Örnekleme

2009–2010 öğretim yılında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıfa devam eden Sınıf, Resim-İş, Müzik Eğitimi, Beden Eğitimi, Sosyal Bilgiler, Bilgisayar ve Öğrenim Teknolojileri, Fen Bilgisi, İngilizce, İlköğretim Matematik, Türkçe ve Okulöncesi Öğretmenliği I. öğretim son sınıfta okuyan 159 kız ve 141 erkek olmak üzere toplam 300 öğrencilerden oluşmaktadır.

Problem

Bu çalışmada; Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Resim-İş Öğretmenliği, Müzik Eğitimi Öğretmenliği, Beden Eğitimi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Bilgisayar ve Öğrenim Teknolojileri Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği ve Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dallarında öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencilerinin yaratıcılık düzeyleri arasında anlamlı fark var mıdır? sorusuna cevap aranmıştır.

Alt Problemler

1. Kız ve erkek öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Farklı anabilim dallarında öğrenim gören öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümle yaratıcılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Öğrencilerin en uzun süre yaşadıkları yere göre yaratıcılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Öğrencilerin üniversiteye giriş puan türü ile yaratıcılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Veri Toplanma Aracı

Bilgi kaynakları olarak, alan yazın taraması yapılmış ve uzman kişilerin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırma verileri Torrance Yaratıcı Düşünme Testi” ve “Kişisel Bilgi Formu” ile toplanmıştır.

Araştırmada Torrance Yaratıcı Düşünme Testi Şekil Formu A kullanılmıştır. Torrance Yaratıcı Düşünme Testi (1962), alan yazında “yaratıcılığın” özellikle önem kazandığı 1960 ve 1970 yıllarında geliştirilmiştir. Test yaratıcı

düşünce testi; akıcılık, esneklik, orijinallik, detaylara girme gibi boyutlarını ölçmektedir (Özguven, 2007). Torrance tarafından geliştirilen bu ölçek Aslan (1999) tarafından Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Testin çevirisi, test maddelerinin Türkçeye adaptasyonu, Türkçeye çevirisinin geçerlik ve güvenilirliği araştırılmıştır. TYDT Şekil Formu A"nın güvenilirliği ile ilgili olarak Guttman, Spearman Brow ve Cronbach Alfa teknikleri ile iç tutarlık katsayılarının yaratıcılık toplam puanı için 73 ile 35 arasında değiştiğini belirlenmiştir. Türkiye'de 2002 yılında Korkmaz tarafından da yapılmış olan TYDT"nin güvenilirlik çalışmasında Cronbach Alpha değeri. 88 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler ise SPSS 16 Windows paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde, bağımsız örneklem gruplarının ortalamaları arasındaki farkı test etmek için kullanılan t-Testi ve ikiden fazla grup ortalaması arasındaki farkı test etmek için kullanılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi ise p.05 olarak alınmıştır.

BULGULAR

Birinci Alt Probleme Dayalı Bulgular

Öğretmen Adaylarının Cinsiyete Göre Torrance Yaratıcı Düşünce Şekilsel İfade Testi A Formuna İlişkin ANOVA Sonuçları;

Tablo 1:

	N	Mean	SS	Sd	t	p
Cinsiyet						
Akıcılık	159	27,7862	9,21361	298	1,190	,235
Kız						
	141	26,5106	9,32326			
Erkek						
Esneklik	159	20,6289	5,83481	298	,723	,470
Kız						
	141	20,1206	6,34313			
Erkek						
Orijinalite	159	51,2516	22,02299	298	-,350	,726
Kız						
	141	52,1489	22,29732			
Erkek						
Ayrıntıya Girme	159	63,0189	27,82938	298	3,217	,001
Kız						
	141	53,6809	21,59144			
Erkek						

Elde edilen bulgular doğrultusunda Akıcılık (Fluidite), Esneklik (Flexibilite) ve Orijinallik (Orginalite) alt boyutlarında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak, Ayrıntıya Girme (Elaboration) [$t(298)=3.217$; $p<.05$] alt boyutunda kızlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Kız öğrencilerin TYDT"nin Ayrıntıya Girme (Elaboration) boyutuna yönelik puan ortalamaları ($\square=63.02$), erkek ($\square=53.68$) daha gösterilebilir. Cinsiyete ilişkin bu sonuç Öncü (1989)"nün yaptığı araştırmada elde ettiği sonuçlarla tutarlılık göstermektedir.

İkinci Alt Probleme Dayalı Bulgular

Yaratıcı Düşünce Şekilsel İfade Testi A Formuna Göre Öğretmen Adaylarının Akıcılık (Fluidite) Puanlarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre ANOVA Sonuçları;

Tablo 2

	KT	sd	KO	F	p.	Anlamli Fark *
Gruplar arası	5905,958	10	590,596	8,621	,000	Sosyal – Mat, Fen; İngilizce – Resim, Bilgisayar, Fen, Sınıf, Mat öğrt. ; Matematik – Sosyal, İng, Türkçe öğrt; Fen bilgisi –Sosyal, İng, Türkçe, Sınıf öğrt.
Gruplar içi	19797,589	289	68,504			
Toplam	25703,547	299				

Tablo:3 Torrance Yaratıcı Düşünce Şekilsel İfade Testi A Formuna Göre Öğretmen Adaylarının Esneklik (Flexibilite) Puanlarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre ANOVA Sonuçları;

	sd	KO	F	p.	Anlamli Fark *	
Gruplar arası	2227,214	10	222,721	7,311	,000	İngilizce –Beden, Müzik, Mat, Fen Öğt. Matematik – Sosyal, İng, Türkçe, Sınıf Öğt. Fen Bilgisi – Sosyal, Resim, İngilizce, Türkçe, Sınıf Öğt.
Gruplar içi	8804,156	289	30,464			
Toplam	11031,370	299				

Tablo:4 Torrance Yaratıcı Düşünce Şekilsel İfade Testi A Formuna Göre Öğretmen Adaylarının Orijinallik (Originalite) Puanlarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre ANOVA Sonuçları;

	KT	sd	KO	F	p.	Anlamli Fark *
Gruplar arası	35097,254	10	3509,725	9,122	,000	Bilgisayar –Sosyal ,İng Öğt. İngilizce – Beden, Resim, Bilgisayar, Mat, Fen, Sınıf Öğt.
Gruplar içi	111198,733	289	384,771			Matematik- Okulöncesi, Müzik, Sos, İng, Türkçe, Sınıf Öğt. Fen Bilgisi- Okulöncesi, Müzik, Sos, İng, Türkçe, Sınıf Öğt.
Toplam	146295,987	299				

Tablo:5 Torrance Yaratıcı Düşünce Şekilsel İfade Testi A Formuna Göre Öğretmen Adaylarının Ayrıntıya Girmek (Elaboration) Puanlarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre ANOVA Sonuçları;

	KT	sd	KO	F	p.	Anlamli Fark *
Gruplar arası	37374,147	10	3737,415	6,890	,000	Sosyal –Okulöncesi, Beden Eğitimi, Resim-İş, İngilizce, ilk. Matematik, Fen Bilgisi, Türkçe, Sınıf öğrt. Bilgisayar- Okulöncesi , ilk. Mat., Fen, Sınıf öğrt.
Gruplar içi	156775,783	289	542,477			
Toplam	194149,930	299				

Elde edilen bulgular doğrultusunda öğretmen adaylarının öğrenim gördüğü bölüme göre yaratıcılıklarında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre: Fen Bilgisi Öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin Akıcılık (Fluidite) ve Esneklik (Flexibilite) boyutunda elde ettikleri puan ortalamaları ile diğer bölümlerde okuyan öğretmen adaylarından yüksek olduğu, Orijinallik (Originalite) boyutunda İlköğretim Matematik Öğretmenliği ve Ayrıntıya Girme (Elaboration) boyutunda ise Okulöncesi Öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin yüksek çıkmıştır. Akıcılık (Fluidite) ve Esneklik (Flexibilite) alt boyutlarında Fen Bilgisi Öğretmenliği lehine anlamlı bir fark çıkması, öğrenimleri boyunca eğitim ortamlarında kullandıkları etkinlikler, bilgiye birinci elden elde etme ve yaparak yaşayarak öğrenmenin etkili olduğu düşünülebilir. Orijinallik (Originalite) boyutunda İlköğretim Matematik Öğretmenliği lehine anlamlı bir fark çıkması, olagelmış sorunlar ve problemler için farklı, en pratik bir şekilde çözüm yolları aramaları olarak düşünülebilir. Ayrıntıya Girme (Elaboration) boyutunda ise Okulöncesi Öğretmenliği lehine anlamlı bir fark çıkması, eğitim ortamında çeşitli ve ayrıntılı etkinlikler yapmaları şeklinde olduğu söylenebilir. Bu bulgu Argun ve Özben (2000)"in yapmış oldukları araştırma sonuçları ile benzerlik taşıdığı görülmektedir.

Üçüncü Alt Probleme Dayalı Bulgular

Torrance Yaratıcı Düşünce Şekilsel İfade Testi A Formuna Göre Öğretmen Adaylarının Akıcılık (Fluidite) Puanlarının Yaşadıkları Yere Göre ANOVA Sonuçları;

	KT	sd	KO	F	p.
Gruplar arası	528,366	4	132,091	1,548	,188
Gruplar içi	25175,181	295	85,340		
Toplam	25703,547	299			

Tablo:7 Torrance Yaratıcı Düşünce Şekilsel İfade Testi A Formuna Göre Öğretmen Adaylarının Esneklik (Flexibilite) Puanlarının Yaşadıkları Yere Göre ANOVA Sonuçları;

	KT	sd	KO	F	p.
Gruplar arası	222,576	4	55,644	1,519	,197
Gruplar içi	10808,794	295	36,640		
Toplam	11031,370	299			

Tablo:8 Torrance Yaratıcı Düşünce Şekilsel İfade Testi A Formuna Göre Öğretmen Adaylarının Orijinallik (Originalite) Puanlarının Yaşadıkları Yere Göre ANOVA Sonuçları;

	KT	sd	KO	F	p.
Gruplar arası	416,638	4	104,159	,211	,932
Gruplar içi	145879,349	295	494,506		
Toplam	146295,987	299			

Tablo:9 Torrance Yaratıcı Düşünce Şekilsel İfade Testi A Formuna Göre Öğretmen Adaylarının Ayrıntıya Girme (Elaboration) Puanlarının Yaşadıkları Yere Göre ANOVA Sonuçları;

	KT	sd	KO	F	p.
Gruplar arası	5509,542	4	1377,385	2,154	,074
Gruplar içi	188640,388	295	639,459		
Toplam	194149,930	299			

Elde edilen bulgular doğrultusunda, öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeyleri ile yaşamlarını sürdürdükleri yer arasında anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Bu sonuca neden olarak; büyük ve gelişmiş yerleşim birimlerinde ikamet eden bireylerin gelişim olanaklarına daha kolay ulaşması gösterilebilir. Buna takiben

şehirde yaşayan ailelerin sosyo- ekonomik düzey ve eğitim durumlarının köy, kasaba ve diğer yerleşim birimlerine oranla daha yüksek olması beklenirken bu beklentiyi doğrulamamıştır.

Dördüncü Alt Probleme Dayalı Bulgular

Torrance Yaratıcı Düşünce Şekilsel İfade Testi A Formuna Göre Öğretmen Adaylarının Akıcılık (Fluidite) Puanlarının Puan Türüne Göre ANOVA Sonuçları;

	KT	sd	KO	F	p.	Anlamlı Farklılık *
Gruplar arası	4785,431	3	1595,144	22,572	,000	Sayısal- EA, Sözel, Dil
Gruplar içi	20918,116	296	70,669			Dil – EA, Sözel, Sayısal
Toplam	25703,547	299				

Tablo:11 Torrance Yaratıcı Düşünce Şekilsel İfade Testi A Formuna Göre Öğretmen Adaylarının Esneklik (Flexibilite) Puanlarının Puan Türüne Göre ANOVA Sonuçları;

	KT	sd	KO	F	p.	Anlamlı Farklılık *
Gruplar Arası	1475,287	3	491,762	15,232	,000	Sayısal- EA, Sözel, Dil
Gruplar içi	9556,083	296	32,284			Dil- EA, Sözel, Sayısal
Toplam	11031,370	299				

Tablo:12 Torrance Yaratıcı Düşünce Şekilsel İfade Testi A Formuna Göre Öğretmen Adaylarının Orijinallik (Originalite) Puanlarının Puan Türüne Göre ANOVA Sonuçları;

	KT	sd	KO	F	p.	Anlamlı Farklılık *
Gruplar arası	28607,401	3	9535,800	23,984	,000	Sayısal- EA, Sözel, Dil
Gruplar içi	117688,586	296	397,597			Dil-EA, Sözel, Sayısal
Toplam	146295,987	299				

Tablo:13 Torrance Yaratıcı Düşünce Şekilsel İfade Testi A Formuna Göre Öğretmen Adaylarının Ayrıntıya Girme (Elaboration) Puanlarının Puan Türüne Göre ANOVA Sonuçları;

	KT	sd	KO	F	p.	Anlamlı Farklılık *
Gruplar arası	13188,519	3	4396,173	7,191	,000	
Gruplar içi	180961,411	296	611,356			Sözel –EA, Sayısal
Toplam	194149,930	299				

Elde edilen bulgularda, öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeyleri ile üniversiteye giriş puan türüne göre yaratıcılıklarında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Buna göre: Akıcılık (Fluidite), Esneklik (Flexibilite) ve Orijinalite (Originalite) alt boyutlarında Sayısal puan türü (X =32.57), (X =23.42), (X =65.10), Ayrıntıya Girme (Elaboration) alt boyutunda ise; Eşit Ağırlık (X=64.46) puan türü diğer puan türlerinden daha yüksek çıktığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının öğrenim gördüğü bölüme ile yerleştikleri bölüm arasında elde edilen bulgular birbirini destekler niteliktedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmanın amacı, son sınıf öğrencilerin; cinsiyete, öğrenim gördükleri bölüm ya da anabilim dalına, yaşadıkları yer, üniversiteye giriş puan türüne göre yaratıcılık düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymaktır.

1. Ayrıntıya Girme (Elaboration) alt boyutu dışında kız ve erkek öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri aynıdır. Bununla birlikte kız öğrenciler ayrıntıya girmede daha yaratıcıdır.
2. Fen Bilgisi Öğretmenliği öğrencilerinin Akıcılık (Fluidite) ve Esneklik (Flexibilite) boyutlarında daha yaratıcı, İlk. Matematik Öğretmenliği öğrencilerinin Orijinalite (Originalite) boyutunda, Okulöncesi Öğretmenliği öğrencilerinin ise Ayrıntıya Girme (Elaboration) Boyutunda yaratıcı oldukları gözlenmiştir.
3. Öğretmen adaylarının yaşadıkları yere göre yaratıcılıklarının değişmediği gözlenmiştir.
4. Üniversite Puan türü ile yerleşen öğrenciler; Akıcılık (Fluidite), Esneklik (Flexibilite), Orijinalite (Originalite) boyutunda daha yaratıcı, Ayrıntıya Girme (Elaboration) boyutunda ise Eşit Ağırlık puan türü ile yerleşen öğrencilerin daha yaratıcı oldukları gözlemlenmiştir.

Kişisel Bilgi Formu ve Torrance Yaratıcı Düşünce Şekilsel İfade Testi A Formunun uygulandığı bu araştırmanın bulguları ile daha önce Torrance Yaratıcı Düşünce Şekilsel İfade Testi A Formu kullanılarak yapılmış olan araştırmaların bulguları arasında farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

ÖNERİLER

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar çerçevesinde aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

1. Araştırma tüm üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adaylarına genellenemez; bu nedenle diğer üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adaylarının da yaratıcılığını inceleyen çalışmaların yapılması faydalı olabilir.
2. Yaratıcılık düzeyinin farklı değişkenlerle de ilişkisini inceleyen araştırmaların yapılması konu ile ilgili daha fazla ve geniş çaplı bilgi edinme açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.
3. Öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeylerinin belirlenmesinin yanında; yaratıcılık düzeylerinin nasıl geliştirileceği ve desteklenmesi için eğitim-öğretim ortamlarının ve etkinliklerin nasıl düzenlenmesi gerektiği gibi konularda da araştırmalar yapılabilir.
4. Bu araştırmada, öğrencilerin cinsiyetleri ile yaratıcılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bağlamda cinsiyet ayrımı gözetmeksizin tüm öğrencilere yaratıcı yeteneklerini geliştirebilmek için daha uygun eğitim olanakları ve ortamları sunulabilir.
5. Öğretmen adaylarının yaratıcılıklarını keşfetmeleri ve geliştirmeleri için fırsat veren seçmeli veya seçmeli-zorunlu derslere yer verilebilir.

Not: Bu çalışma 07-09 Kasım 2012 tarihlerinde Antalya'da 16 Ülkenin katılımıyla düzenlenen "World Conference on Educational and Instructional Studies - WCEIS-2012"da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Aslan, E.,(2001). *Torrance Yaratıcı Düşünce Testi'nin Türkçe Versiyonu*. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı:14 Sayfa:19-40.

Argun, Y.,Özben, Ş. (2000). Sosyo Demografik Özelliklere Göre Üniversite Öğrencilerinin Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi 14:8-17.

Çokokumuş, B. (2002). *Bileşenlerin Diyalektiği Açısından Görsel Algı ve Yaratıcılık*. Sanatta Yeterlilik Tezi, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayınevi.

Öncü, T. (1992) *Yaratıcılığın Belirlenmesi ve Yaratıcılık Üzerine Çevresel Etkiler*. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/34/971/11960.pdf> 07 Ocak 2010 tarihinde alınmıştır.

Özgüven, E. İ. (2007). *Psikolojik Testler*. Ankara: PDREM Yayınları.

San, İ. (1979). *Sanatsal Yaratma, Çocukta Yaratıcılık*. Ankara: T. İş Bankası Kültür Yayınları.